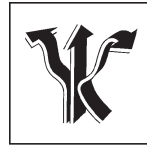

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ДЕРЖАВНА ГУМАНІТАРНА
ПОЛІТИКА”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Державна гуманітарна політика” є однією з дисциплін, яка дає базові знання, необхідні для ефективної діяльності фахівців у сфері державного управління та місцевого самоврядування як теоретиків, так і практиків. Це обумовлено з’ясуванням цілого комплексу питань, пов’язаних з оволодінням теоретичними засадами вироблення та практичними механізмами реалізації державної гуманітарної політики як передумови комплексного становлення національної державності України.

Метою самостійної роботи з цієї дисципліни є поглиблене вивчення особливостей вироблення та реалізації державної гуманітарної політики і на загальнонаціональному, і регіональному рівнях, шляхів їхньої оптимізації. При виробленні, здійсненні, забезпеченні системності державної гуманітарної політики на різних рівнях передбачено узгодження позицій загальнонаціональної та регіональних еліт. Ефективність державної гуманітарної політики пов’язана з необхідністю здійснення державою цілісної та системної політики у соціальній, економічній, гуманітарній, оборонно-безпековій, міжнародній сферах. Також методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Державна гуманітарна політика” становить приблизно 57 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Державна гуманітарна політика” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю само-

Підготовлено професором кафедри організації самоврядування
В. В. Омельчуком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 2 від 26.09.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Омельчук В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Державна гуманітарна політика” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 56 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Державна гуманітарна політика” містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

стійної роботи. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

Ключовими проблемами у державній гуманітарній політиці є забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної у різних сферах суспільного, національного та державного буття, інтеграція національних меншин в єдиний загальнонаціональний гуманітарний простір України, єдність національного інформаційного простору України, формування національної культурної ідентичності, забезпечення єдності, канонічності та помірності Православної церкви.

Нагальні проблеми національного розвитку зумовлюють нерозв'язаність низки суперечностей, зокрема між національним гуманітарним простором та регіональними гуманітарними процесами, насамперед позиціями місцевих еліт адміністративно-територіальних одиниць України через надмірну централізацію та концентрацію управління національними процесами. Розглядається нормативно-правова база державної гуманітарної політики у різних сферах. При її виробленні та реалізації взято курс на оптимізацію управління наявними ресурсами та інструментами. Особливої знаковості державна гуманітарна політика набуває з огляду на нагальну потребу у зменшенні адміністрування гуманітарних процесів на різних рівнях, створення моделі ефективної взаємодії у розвитку регіонів між центром та місцевими елітами.

Вивчаються сучасні моделі та шляхи розвитку державної гуманітарної політики в Україні і світі, стратегія, державні і відомчі програми у різних сферах державної, регіональної, місцевої, муніципальної, комунальної гуманітарної політики, шляхи їхнього втілення в життя.

Всебічне засвоєння матеріалів курсу дає можливість студентам

знати:

- теоретичні і правові засади державної гуманітарної політики, її форми і методи для аналізу та вирішення національних і регіональних проблем;
- основні напрями державної гуманітарної політики, становлення та розвитку управління та регулювання місцевих гуманітарних процесів в Україні;
- теорію і практику залучення світового досвіду в управління та регулювання національними і регіональними гуманітарними процесами.

Уміти:

використовувати:

- категорії планування, прогнозування, проектування, сучасні методологічні підходи оптимізації механізмів державної гуманітарної політики;
- засади, форми і методи управління і регулювання державної гуманітарної політики, зокрема проектування, планування, аналізу та прогнозування для вирішення регіональних та національних проблем;
- технологію, форми й методи визначення стратегічних пріоритетів державної гуманітарної політики для оперативного збереження титульної нації та захисту їх корінних інтересів, аналізу кількісних і якісних параметрів єдиного гуманітарного простору;
- адміністративні, суспільно-моральні, економічні, інституційні, концептуальні важелі управління державною гуманітарною політикою, управління та регулювання гуманітарним простором;

визначати:

- оптимальні шляхи державної гуманітарної політики та її місце у загальній системі державного управління та місцевого самоврядування;
- ефективність діючих засад, механізмів, форм і методів державної гуманітарної політики за результатами аналізу гуманітарних (освітніх, конфесійних, мовних, інформаційних, меншинних) програм та проектів, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх вироблення і реалізації, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
- показники успішності планів, порядків, програм, проектів на найближчу й віддалену перспективу на основі існуючого стану єдиного гуманітарного простору України за умови наявних концептуальних, інформаційних, кадрових, фінансових, ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб;
- основні напрями вдосконалення механізмів управління та регулювання єдиним гуманітарним простором України, зокрема організаційно-правові засади;
- вузлові проблеми та напрями державної гуманітарної політики, застосовуючи комплексний підхід до аналізу єдиного гу-

манітарного простору та регіональних гуманітарних процесів за результатами вивчення кількісних і якісних параметрів та показників здійснених (впроваджених) державних (недержавних, за участю держави) гуманітарних планів, проектів, програм, використовуючи методи системного, структурно-функціонального, кореляційно-регресивного аналізу;

розробляти:

- плани, програми, проекти державних, регіональних і галузевих гуманітарних програм національного розвитку за результатами аналізу державної гуманітарної політики та стану єдиного гуманітарного простору на основі методології конструювання моделей виходячи із концептуального, ресурсного, кадрового, інформаційного забезпечення та механізмів упровадження державно-управлінських рішень у гуманітарній сфері;
- пропозиції щодо вдосконалення чинного нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики на підставі визначення юридичних властивостей та на основі виявлених ознак її недосконалості за результатами вивчення й аналізу ефективності чинних вітчизняних, міжнародних, зарубіжних нормативно-правових документів, існуючої практики регулювання та управління гуманітарними процесами і просторами на міжнародному, зарубіжному, регіональному, муніципальному, місцевому, комунальному рівнях;
- проекти нормативно-правових актів, спрямовані на підтримку різних сфер національного гуманітарного простору України, гуманітарних процесів українських регіонів, забезпечення функціонування структур, які побудовані на різних формах власності, на засадах конституційно-правової регламентації законодавчого та нормотворчого процесів;
- внутрішню нормативну документацію (накази, розпорядження) щодо виконання завдань міжнародних, державних, регіональних, галузевих, міжгалузевих гуманітарних програм, планів, проектів регіонального та національного гуманітарного розвитку на засадах конкурсного відбору виконавців (тендер, грант, конкурс) шляхом застосування методів системного аналізу планів, програм, проектів та відповідних обґрунтувань;
- практичні рекомендації для органів державного управління й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних засад,

інструментів і варіантів регулювання та управління станом розроблення і реалізації державної гуманітарної політики на основі методів порівняльного аналізу стану національного гуманітарного простору та регіональних гуманітарних процесів, міри їхньої узгодженості та єдності, рівня ефективності;

аналізувати:

- проблеми, ресурсний потенціал та напрями вироблення і реалізації державної гуманітарної політики;
- процеси вироблення, реалізації, регулювання та управління державною гуманітарною політикою, зокрема гуманітарними планами, програмами, проектами та їх елементами, шляхи й методи вдосконалення структури концептуального, кадрового, фінансового, інституційного забезпечення, політико-правові проблеми управління державною гуманітарною політикою, приймаючи відповідні управлінські рішення;

контролювати:

- виконання заходів вироблення та реалізації державної гуманітарної політики, відповідних законодавчих і підзаконних актів в обумовлені терміни засобами адміністрування.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Державна гуманітарна політика” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ курсу, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ДЕРЖАВНА ГУМАНІтарНА ПОЛІТИКА”

№ пор.	Назва модулів і тем	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські (практичні заняття)	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади державної гуманітарної політики			
1	Сутність, об'єкт та функції державної гуманітарної політики	4	3	8
2	Мета, завдання та критерії державної гуманітарної політики	4	3	8
3	Теорії та концепції державної гуманітарної політики, науково-методичні засади її дослідження	4	3	8
	Змістовий модуль II. Механізми вироблення державної гуманітарної політики			
4	Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики	4	3	8
5	Історичні традиції як духовна основа єдності гуманітарного простору України	4	3	8
6	Аналіз та прогнозування державної гуманітарної політики	4	3	9
7	Планування та моделювання державної гуманітарної політики	4	3	9
8	Моніторинг, аудит та оцінювання ефективності державної гуманітарної політики	4	3	9
9	Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України	4	3	9

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль III. Напрями державної гуманітарної політики України			
10	Формування культурної ідентичності	3	4	9
11	Особливості розвитку і функціонування української мови	3	4	9
12	Управління освітою	3	4	9
13	Управління національним інформаційним простором	3	4	9
14	Церква в гуманітарному просторі держави та створення єдиної Православної помісної церкви як виклик часу	3	4	9
15	Засади та механізми інтеграції національних меншин в єдиний гуманітарний простір України	3	3	9
16	Узгодження позицій та інтересів регіонів і центру	3	3	9
	Змістовий модуль IV. Світовий досвід державної гуманітарної політики			
17	Освітня, мовна та інформаційна політика у державах світу	3	3	9
18	Діяльність у сфері культури у державних політиках світу	3	3	9
19	Інтеграція національних меншин у державах світу	3	3	9
20	Узгодження гуманітарної позиції центру та інтересів регіонів	3	3	9
21	Зарубіжний досвід взаємодії держав з Церквою та релігійними організаціями	3	3	9
Разом годин: 324		70	70	184

ЗМІСТ
самостійної роботи з дисципліни
“ДЕРЖАВНА ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади державної гуманітарної політики

Тема 1. Сутність, об’єкт та функції державної гуманітарної політики

1. Сутність державної гуманітарної політики як навчальної дисципліни.
2. Предмет державної гуманітарної політики.
3. Формування державної гуманітарної політики.
4. Функції державної гуманітарної політики.
5. Основи теорії державної гуманітарної політики.
6. Наукові основи розробки концепції державної гуманітарної політики.
7. Понятійно-категоріальний апарат державної гуманітарної політики.
8. Сутність, об’єкт та функції державної гуманітарної політики України.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення державної гуманітарної політики.
2. Розкрийте сутність державної гуманітарної політики.
3. Розкрийте класичні теорії державної гуманітарної політики.
4. Дайте оцінку теоретичних особливостей вироблення та реалізації державної гуманітарної політики.
5. Що є об’єктом державної гуманітарної політики?
6. Визначте предмет державної гуманітарної політики.
7. Які ви знаєте основні функції державної гуманітарної політики?
8. У чому полягає сутність державної гуманітарної політики як навчальної дисципліни?

Теми рефератів

1. Сутність, об’єкт та функції державної гуманітарної політики.
2. Теоретико-методологічні засади державної гуманітарної політики.
3. Державна гуманітарна політика як навчальна дисципліна.

4. Формування державної гуманітарної політики в Україні.
5. Теорії та концепції державної гуманітарної політики в Україні.

Тестові завдання

I. Об’єктами дисципліни “Державна гуманітарна політика” є:

- a) органи виконавчої влади України;
- b) Верховна влада України;
- v) органи місцевого самоврядування України;
- g) правильні відповіді “a” і “b”;
- d) правильні відповіді “a” і “v”;
- e) усі відповіді правильні;
- e) правильних відповідей немає.

II. Інформаційно-комунікативна сфера посідає особливе місце в політичних пріоритетах державної гуманітарної політики України, що обумовлено:

- a) тенденціями зростання світових процесів глобалізації, в яких провідну роль відіграють комунікативно-інформаційні технології;
- b) вирішальною роллю комунікації у взаєминах держави із суспільством;
- v) обидві відповіді правильні;
- g) правильних відповідей немає.

Література: основна [1; 43];
додаткова [71; 73; 74]

Тема 2. Мета, завдання та критерії державної гуманітарної політики

1. Мета державної гуманітарної політики.
2. Завдання та критерії державної гуманітарної політики.
3. Конструювання єдиного гуманітарного простору в державній гуманітарній політиці.
4. Єдність, цілісність, однорідність гуманітарного простору та динаміка гуманітарних процесів.
5. Значущість державної гуманітарної політики у локалізації конфліктного потенціалу.
6. Мета, завдання та критерії державної гуманітарної політики України.

Питання для самоконтролю

1. Визначте критерії та показники державної гуманітарної політики.
2. Висвітліть мету державної гуманітарної політики.
3. Проаналізуйте сучасні механізми й методи залучення кадрових, фінансових та інституційних ресурсів при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
4. Визначте пріоритети державної гуманітарної політики України.
5. Проаналізуйте динаміку розвитку гуманітарних процесів у сучасній Україні.
6. У чому полягає єдність та цілісність гуманітарного простору?
7. Дайте оцінку значущості гуманітарних пріоритетів в українському державотворенні.
8. Назвіть основні завдання державної гуманітарної політики в Україні.
9. Яким чином здійснюється конструювання єдиного гуманітарного простору в державній гуманітарній політиці?

Теми рефератів

1. Мета державної гуманітарної політики.
2. Завдання та критерії державної гуманітарної політики.
3. Формування теоретичних засад та практичних механізмів державної гуманітарної політики.
4. Динаміка гуманітарних процесів в Україні.
5. Формування єдиного гуманітарного простору в державній гуманітарній політиці.
6. Критерії ефективності та практичної значущості механізмів державної гуманітарної політики.

Тестові завдання

I. Метою дисципліни “Державна гуманітарна політика” є:

- а) поглиблене вивчення особливостей вироблення та реалізації державної гуманітарної політики як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях, шляхів їхньої оптимізації;
- б) вивчення механізмів узгодження позицій загальнонаціональної та регіональних еліт у гуманітарній сфері;
- в) вивчення цілісної та системної політики держави у соціальній, економічній, гуманітарній, оборонно-безпековій, міжнародній сферах;

- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Завданням дисципліни “Державна гуманітарна політика” є:

- а) поглиблене вивчення особливостей вироблення та реалізації державної гуманітарної політики як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях, шляхів їхньої оптимізації;
- б) вивчення механізмів узгодження позицій загальнонаціональної та регіональних еліт у гуманітарній сфері;
- в) вивчення цілісної та системної політики держави у соціальній, економічній, гуманітарній, оборонно-безпековій, міжнародній сферах;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література: основна [1; 45–49];
додаткова [71; 73; 74]

Тема 3. Теорії та концепції державної гуманітарної політики, науково-методичні засади її дослідження

1. Аналіз державної політики.
2. Світові та вітчизняні теорії та концепції державної гуманітарної політики.
3. Науково-методичні засади дослідження державної гуманітарної політики.
4. Розроблення та корегування теорій та концепцій державної гуманітарної політики в Україні та світі.
5. Державна політика формування єдиного гуманітарного простору України як об'єкт системного аналізу.
6. Соціально-філософський аналіз державної гуманітарної політики.
7. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання державної гуманітарної політики та гуманітарного простору.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте вузлові проблеми державної гуманітарної політики України.
2. Охарактеризуйте теоретичні принципи управління та регулювання державної гуманітарної політики.
3. Визначте основні напрями удосконалення теоретичних засад державної гуманітарної політики.
4. Висвітліть особливості теорій та концепцій державної гуманітарної політики.
5. Охарактеризуйте класичні сучасні теорії державної гуманітарної політики.
6. Назвіть категорії державної гуманітарної політики та гуманітарного простору України.
7. У чому полягає соціально-філософський аналіз державної гуманітарної політики?
8. Висвітліть науково-методичні засади дослідження державної гуманітарної політики.

Теми рефератів

1. Чинники, пріоритети, напрями реалізації державної гуманітарної політики.
2. Теоретичні принципи управління та регулювання державної гуманітарної політики.
3. Аналіз класичних сучасних теорій державної гуманітарної політики.
4. Діагностика державної гуманітарної політики.
5. Державна політика формування єдиного гуманітарного простору України як об'єкт системного аналізу.

Тестові завдання

I. Аналіз державної політики включає:

- а) соціально-філософський аналіз ДІП;
- б) системний аналіз;
- в) стратегічний аналіз;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Основними концепціями державної гуманітарної політики в Україні є:

- а) аналітична концепція;
- б) культурницька концепція
- в) соціально-філософський аналіз;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література: основна [1; 40; 50; 53];
додаткова [57; 71; 73; 74]

Змістовий модуль II. Механізми вироблення державної гуманітарної політики

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики

1. Нормативно-правові механізми захисту національних інтересів у гуманітарній сфері.
2. Правові гарантії позицій титульної нації та традиційної православної культури суспільства.
3. Чинне законодавство України щодо державної гуманітарної політики.
4. Законодавче визнання Голодомору актом геноциду.
5. Укази Президента України. Постанови та розпорядження КМУ.
6. Акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
7. Розвиток нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики та його системність.
8. Вплив міжнародного гуманітарного права на український гуманітарно-правовий простір. Міжнародні договори України.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте організаційно-правові засади державної гуманітарної політики України.
2. Які правові гарантії позицій титульної нації існують в Україні?
3. Які основні нормативно-правові акти України регулюють права національних меншин?

4. Назвіть основні Закони України, які регулюють розвиток державної гуманітарної політики.
5. Які ви знаєте акти місцевих органів виконавчої влади з формування державної гуманітарної політики на регіональному рівні?
6. Проаналізуйте діяльність органів місцевого самоврядування щодо нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики.
7. Назвіть основні міжнародні договори України щодо реалізації державної гуманітарної політики.
8. Покажіть динаміку розвитку нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики в Україні.
9. Охарактеризуйте стан нормативно-правової бази державної гуманітарної політики та шляхи її вдосконалення.

Теми рефератів

1. Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики.
2. Закони Верховної Ради України щодо формування державної гуманітарної політики.
3. Укази Президента України щодо формування державної гуманітарної політики.
4. Особливості становлення та розвитку нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики в Україні.
5. Діяльність органів місцевого самоврядування щодо нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики в Україні.

Тестові завдання

I. Закон України “Про мови” було прийнято у:

- а) 1988 р.;
- б) 1989 р.;
- в) 1990 р.;
- г) 1991 р.;
- д) 1992 р.;
- е) 1993 р.

II. Закон України “Про інформацію”:

- а) створює правові основи діяльності ЗМІ, гарантує їх свободу, визначає права, обов’язки та відповідальність журналістів за їх порушення;

- б) конкретизує конституційне право громадян на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності;
- в) регулює діяльність електронних засобів масової інформації, визначає правові, економічні, соціальні, організаційні умови їхнього функціонування, спрямовані на реалізацію свободи слова, прав громадян на отримання повної, достовірної та оперативної інформації, на відкрите і вільне обговорення суспільних питань;
- г) закріплює правові основи діяльності інформаційних агентств та їх міжнародного співробітництва.

Література: основна [2; 3; 9; 13; 17–19; 23–39; 51];
додаткова [63–70]

Тема 5. Історичні традиції як духовна основа єдності гуманітарного простору України

1. Формування єдності гуманітарного простору України.
2. Трипільська культура та її вплив на історію Східної Європи. Скіфські держави.
3. Гуманітарні традиції Київської Русі.
4. Зміцнення православних засад української державності. Формування місцевих еліт.
5. Становлення мовно-культурного простору України.
6. Державна гуманітарна політика в Українській козацькій державі XVII-XVIII ст.
7. Вироблення і реалізація державної гуманітарної політики Центральною Радою, Гетьманатом Павла Скоропадського та Директорією. Українська соборність.
8. Боротьба за автокефалію Української Православної церкви. Політика українізації та коренізації як основа національного відродження.
9. Українське дисидентство в національно-культурному відродженні України.
10. Історичні традиції взаємин титульної нації і національних меншин на українських теренах.
11. Формування української діаспори та системи її зв’язків з Батьківщиною.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть історичні витоки формування єдності гуманітарного простору України.
2. Коли відбулося становлення мовно-культурного простору в Україні?
3. Висвітліть процес формування місцевих еліт в Україні в добу Київської Русі.
4. Яким чином відбувалося формування місцевих еліт в Україні в Литовсько-польську добу?
5. Охарактеризуйте роль українського козацтва у формуванні національної еліти в добу Пізнього Середньовіччя.
6. Покажіть роль гетьмана Павла Скоропадського у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики в Україні.
7. Яку роль відіграла Директорія УНР у формуванні державної гуманітарної політики в Україні?
8. Політика українізації. У чому полягало її значення та недоліки?
9. Визначте основні механізми реалізації міжнародних угод щодо захисту прав української діаспори.
10. З'ясуйте особливості управління інтеграцією української діаспори в єдиний гуманітарний простір України.
11. Висвітліть роль дисидентства в національно-культурному відродженні України.

Теми рефератів

1. Історичні традиції як духовна основа єдності гуманітарного простору України.
2. Гуманітарні традиції Київської Русі.
3. Державна гуманітарна політика в Лівобережній Україні в другій половині XVII – на початку XVIII ст.
4. Вироблення та реалізація державної гуманітарної політики гетьманом Павлом Скоропадським.
5. Державна гуманітарна політика в Україні в радянську добу.

Тестові завдання

- I. Головними центрами освіти в Київській Русі були:**
- а) світські школи, створені за участю князів та бояр;
  - б) церковно-приходські школи;
  - в) монастирські школи;
  - г) правильні відповіді “а” і “б”;

- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

II. Політика українізації 20-х років XX ст. була спрямована:

- а) на встановлення домінування української мови в галузі освіти, науки, культури, в книговидавництві та пресі;
- б) на поширення української мови у виконавчій владі та Компартії України;
- в) на залучення до владних структур національно-свідомої української інтелігенції;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

Література: основна [2; 6; 17; 18; 40; 55; 56];
додаткова [61; 62]

Тема 6. Аналіз та прогнозування державної гуманітарної політики

1. Аналіз у державній гуманітарній політиці.
2. Аналіз гуманітарних процесів, подій, явищ та гуманітарного простору.
3. Аналіз регіональних гуманітарних процесів.
4. Види та методи аналізу державної гуманітарної політики. Стратегічний аналіз гуманітарного середовища.
5. Характеристика внутрішнього стану єдиного гуманітарного простору України та регіональних процесів.
6. Прогнозування гуманітарного простору та гуманітарних процесів: сутність, форми та методи.
7. Система гуманітарних прогнозів. Порядок їх розроблення.
8. Прогнозування гуманітарних викликів та загроз.
9. Довгострокове, середньострокове та короткострокове гуманітарне прогнозування.
10. Макропропорції у прогнозуванні гуманітарної сфери.

Питання для самоконтролю

1. Принципи та науково-методичні засади аналізу державної гуманітарної політики.

2. Охарактеризуйте принципи та науково-методичні засади аналізу державної гуманітарної політики.
3. Яким чином здійснюється аналіз регіональних гуманітарних процесів?
4. Розкрийте сутність прогнозування.
5. Поясніть засадничі принципи, види та методи прогнозування державної гуманітарної політики.
6. Підготуйте пропозиції щодо стратегічного аналізу державної гуманітарної політики, її фінансування, кошторису і бюджету.
7. Охарактеризуйте особливості структурно-функціонального аналізу державної гуманітарної політики.
8. Визначте принципи та науково-методичні засади системного аналізу державної гуманітарної політики.
9. Що таке прогнозування?
10. Охарактеризуйте макропропорції у прогнозуванні гуманітарної сфери.

Теми рефератів

1. Системний аналіз державної гуманітарної політики.
2. Аналіз кількісних та якісних параметрів державної гуманітарної політики.
3. Види та методи прогнозування державної гуманітарної політики.
4. Стратегічний аналіз державної гуманітарної політики.
5. Прогнозування гуманітарних викликів та загроз у державній гуманітарній політиці.
6. Особливості прогнозування гуманітарного простору та гуманітарних процесів в Україні.

Тестові завдання

I. Аналіз у державній гуманітарній політиці включає:

- а) визначення, перевірку та деталізацію проблеми інформаційного простору;
- б) вибір критеріїв її оцінювання та оцінювання ефективності вирішення проблеми;
- в) розроблення та порівняння альтернативних варіантів вирішення проблеми та вибір прийняттого варіанта;
- г) визначення засобів досягнення цілей та шляхів реалізації;

- д) моніторинг (поточний) дієвості впровадження державної інформаційної політики;
- е) підсумкову оцінку наслідків вирішення проблеми;
- є) конкретні пропозиції щодо упровадження державної інформаційної політики у життя;
- ж) правильні відповіді “а” – “г”;
- з) правильні відповіді “д” – “ж”;
- и) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

II. До основних видів прогнозування державної гуманітарної політики належать:

- а) довгострокове, середньострокове та короткострокове;
- б) стратегічне та тактичне;
- в) аналітичне та системне;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

Література: основна [6; 8; 17–21; 51];
додаткова [57; 73; 74]

Тема 7. Планування та моделювання державної гуманітарної політики

1. Планування державної гуманітарної політики.
2. Сутність, форми та методи планування державної гуманітарної політики та його еволюція. Макропропорції у плануванні.
3. Цільове орієнтування стратегії та визначення пріоритетів державної гуманітарної політики.
4. Система стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери та її складові.
5. Сутність, форми, методи та особливості стратегічного планування державної гуманітарної політики.
6. Етапи, функції технологія та організаційне забезпечення стратегічного планування державної гуманітарної політики.
7. Моделі системи стратегічного планування державної гуманітарної політики.
8. Довгострокові документи стратегічного планування.

9. Пріоритети стратегії розвитку гуманітарної сфери у державному управлінні.
10. Середньострокові документи стратегічного планування гуманітарного розвитку.
11. Планування входження України в європейський гуманітарний простір.
12. Розробка стратегічних планів органів влади щодо вироблення та реалізації ДПП: аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів; визначення місії та стратегічних цілей; розробка програми інституцій; показники та оцінки діяльності; плани (дорожні карти) дій. Впровадження стратегії.
13. Моделювання гуманітарних процесів, подій та явищ.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність планування.
2. Яким чином здійснюється планування державної гуманітарної політики в Україні?
3. Що таке макропропорції у плануванні?
4. Розкрийте сутність цільового орієнтування стратегії державної гуманітарної політики та визначення гуманітарних пріоритетів.
5. Розкрийте систему стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери в Україні.
6. Виділіть основні складові системи стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери в Україні.
7. Назвіть основні форми стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери в Україні.
8. Які ви знаєте основні методи стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери в Україні?
9. Що таке довгострокове стратегічне планування?
10. Виділіть основні етапи стратегічного планування розвитку гуманітарної сфери в Україні.
11. Яким чином впроваджується стратегія?
12. Розкрийте сутність моделювання.
13. Проаналізуйте особливості моделювання гуманітарних процесів.

Теми рефератів

1. Планування державної гуманітарної політики в Україні.
2. Моделювання державної гуманітарної політики в Україні.

3. Стратегічне планування державної гуманітарної політики в Україні.
4. Цільове орієнтування стратегії державної гуманітарної політики та визначення пріоритетів.
5. Розробка програм розвитку гуманітарної сфери та стратегія євроінтеграції України.
6. Вітчизняний та європейський досвід планування державної гуманітарної політики: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. Основними документами стратегічного планування державної гуманітарної політики є:

- а) документи довгострокового та середньострокового стратегічного планування;
- б) документи довгострокового, середньострокового та короткострокового стратегічного планування;
- в) документи державного, регіонального та місцевого стратегічного планування;
- г) правильні відповіді “б” і “в”.

II. До основних параметрів моделювання єдиного гуманітарного простору України належать:

- а) якісні параметри;
- б) кількісні параметри;
- в) культурні параметри;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література: основна [6; 8; 17–19; 51];
додаткова [57; 67; 71; 73; 74]

Тема 8. Моніторинг, аудит та оцінювання ефективності державної гуманітарної політики

1. Моніторинг державної гуманітарної політики.
2. Моніторинг вузлових проблем державної гуманітарної політики та єдиного гуманітарного простору.
3. Аудит державної гуманітарної політики.

4. Оцінювання кількісних та якісних параметрів державної гуманітарної політики.
5. Оцінювання (вимірювання) та моніторинг результатів реалізації стратегій державної гуманітарної політики.

Питання для самоконтролю

1. Визначте основні показники (параметри) державної гуманітарної політики.
2. Розкрийте сутність механізмів моніторингу національної гуманітарної сфери.
3. Проаналізуйте методи визначення ефективності державної гуманітарної політики.
4. Розкрийте критерії ефективності та практичної значущості механізмів державної гуманітарної політики.
5. Охарактеризуйте кількісні та якісні показники (параметри) управління та регулювання єдиного гуманітарного простору.
6. Порівняйте аналіз кількісних та якісних параметрів державної гуманітарної політики.
7. Висвітліть особливості міжнародного моніторингу становища національних меншин.
8. Дайте експертну оцінку технологіям моніторингу у гуманітарній сфері.
9. Розкрийте механізми аудиту та оцінки ефективності державної гуманітарної політики, їх складові.
10. Здійсніть класифікацію та оцінку ресурсного забезпечення державної гуманітарної політики України.

Теми рефератів

1. Система моніторингу державної гуманітарної політики в Україні.
2. Аудит державної гуманітарної політики в Україні.
3. Основні показники (параметри) державної гуманітарної політики.
4. Система моніторингу, аудиту та оцінки ефективності державної гуманітарної політики, їх складові.
5. Оцінювання ефективності державної гуманітарної політики в Україні.
6. Зарубіжний досвід оцінки ефективності державної гуманітарної політики.

Тестові завдання

I. До основних видів аудиту в державній гуманітарній політиці належать:

- а) внутрішній аудит;
- б) зовнішній аудит;
- в) фінансовий аудит;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. До основних етапів моніторингу системи державної гуманітарної політики не належать:

- а) початковий етап;
- б) збирання та аналіз даних;
- в) застосування критеріїв та стандартів;
- г) обробка інформації;
- д) завершальний етап.

Література: основна [6; 8; 17–19; 51];
додаткова [57; 71; 73; 74]

Тема 9. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України

1. Оптимізація інституційного забезпечення державної гуманітарної політики.
2. Коригування функціональних засад держави у гуманітарній сфері.
3. Організаційні засади конструювання єдиного гуманітарного простору.
4. Центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
5. Міжінституційна взаємодія та координація діяльності у гуманітарній сфері.
6. Кадрове наповнення державної гуманітарної політики. Внесення змін у хід державної гуманітарної політики.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте схему розвитку кадрового наповнення державної гуманітарної політики України.
2. Визначте особливості концептуального забезпечення вироблення та реалізації державної гуманітарної політики.
3. Проаналізуйте проблеми конструювання та структуризації єдиного гуманітарного простору України.
4. Дайте оцінку значення місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
5. Проаналізуйте напрями змін організаційної структури вироблення та реалізації державної гуманітарної політики України.
6. Розкрийте сутність коригування механізмів державної гуманітарної політики.
7. Назвіть складові елементи організаційної структури управління та регулювання державної гуманітарної політики.

Теми рефератів

1. Державна гуманітарна політика та місцеве самоврядування.
2. Єдиний гуманітарний простір України та регіональні гуманітарні процеси.
3. Діяльність місцевих органів виконавчої влади України у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
4. Діяльність органів місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
5. Комунікаційне забезпечення державної гуманітарної політики в Україні.
6. Кадрове забезпечення державної гуманітарної політики в Україні.

Тестові завдання

- I. Основними напрямками змін організаційної структури вироблення та реалізації державної гуманітарної політики України є:**
- а) оптимізація змін;
  - б) коригування змін;
  - в) планування змін;
  - г) правильні відповіді “а” і “б”;
  - д) правильні відповіді “б” і “в”;
  - е) правильні відповіді “а” і “в”;

- е) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Інформаційне забезпечення державної гуманітарної політики здійснюють:

- а) управління з інформаційного забезпечення при органах державної влади та управління; адміністраціях та ОМС;
- б) управління з інформаційного забезпечення при виконавчих комітетах органів місцевого самоврядування;
- в) управління з інформаційного забезпечення при Верховній Раді України;
- г) управління з інформаційного забезпечення при Кабінеті Міністрів України;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- е) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література: основна [1; 3; 5; 6; 8; 17–19; 51];
додаткова [73; 74]

Змістовий модуль III. Напрями державної гуманітарної політики України

Тема 10. Формування культурної ідентичності

1. Розробка концепції державної політики у галузі культури.
2. Фінансове, кадрове, інституційне забезпечення діяльності у сфері культури.
3. Охорона, збереження та відтворення національної культурної спадщини України. Реєстрація та кадастрізація національної історико-культурної спадщини.
4. Повернення пам'яток національної культурної спадщини в Україну з інших держав.
5. Популяризація національної культури. Розвиток внутрішнього туризму як чинника національної єдності (до “Золотої підкови Черкащини”, гетьманських столиць у Чигирині, Глухові та Батурині).
6. Регулювання та управління культурними процесами. Розвиток культурної інфраструктури.
7. Відродження та формування національної історичної пам'яті.

8. Державна політика щодо відновлення історичної правди про Голодомор 1932–33 років та вшанування пам'яті його жертв. Координаційна рада з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору.
9. Український інститут національної пам'яті.
10. Долучення до єдиного національного гуманітарного простору української діаспори.
11. Розвиток міжнародних культурних зв'язків України.
12. Визнання світовою спільнотою Голодомору актом національного геноциду.
13. Рішення КСУ щодо застосування державної мови органами влади та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах.

Питання для самоконтролю

1. Покажіть основні складові діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування України щодо національної історичної пам'яті та вшанування пам'яті жертв Голодомору органами влади.
2. Яким чином здійснюється формування національної культурної ідентичності в Україні?
3. Проаналізуйте механізми й методи управління формуванням національної культурної ідентичності.
4. Вкажіть основні теоретичні принципи управління розвитком національно-культурних цінностей у суспільстві.
5. Хто займається в Україні популяризацією національної культури?
6. Охарактеризуйте особливості розвитку культурної інфраструктури в сучасній Україні.
7. Проаналізуйте специфіку формування національної історичної пам'яті в Україні.
8. Окресліть територіальні особливості реалізації державної політики щодо розвитку і функціонування української мови.
9. Коли було засновано Український інститут національної пам'яті?
10. Висвітліть особливості долучення до єдиного національного гуманітарного простору української діаспори.
11. Яким чином здійснюється фінансове забезпечення діяльності у сфері культури?

12. Розкрийте сутність інституційного забезпечення діяльності у сфері культури.
13. Висвітліть основні напрями розвитку міжнародних культурних зв'язків України.

Теми рефератів

1. Формування культурної ідентичності в державній гуманітарній політиці.
2. Діяльність щодо національної історичної пам'яті та вшанування пам'яті жертв Голодомору органами державного управління та місцевого самоврядування.
3. Охорона, збереження та відтворення національної культурної спадщини України.
4. Територіальні особливості організації державної гуманітарної політики у галузі культури.
5. Використання ресурсів при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики у галузі культури.
6. Організаційна структура управління та регулювання державної гуманітарної політики в культурній сфері.

Тестові завдання

I. Рішення Конституційного Суду України щодо застосування державної мови органами влади та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах було прийнято у:

- а) 1997 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1999 р.;
- г) 2000 р.;
- д) 2001 р.

II. Визначити у яких регіонах України частка україномовного населення не перевищує 50 %:

- а) Донецька область;
- б) Автономна Республіка Крим;
- в) Хмельницька область;
- г) Полтавська область.

Література: основна [5; 6; 14; 16–19; 23–38; 51];
додаткова [63–70]

Тема 11. Особливості розвитку і функціонування української мови

1. Упровадження української мови у різні сфери суспільного, державного, національного життя.
2. Державні і регіональні програми розвитку і функціонування української мови.
3. Державна підтримка українським друкованим виданням та теле-радіорганізаціям.
4. Українські ЗМІ в конструюванні національного мовно-культурного простору.
5. Розвиток українського книговидання та книгорозповсюдження.
6. Порядок використання коштів, передбачених за програмою “Українська книга”.
7. Інституційна складова державної мовної політики.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть характерні особливості функціонування та розвитку державної мови в сучасній Україні.
2. З'ясуйте вплив ЗМІ на конструювання єдиного гуманітарного простору і формування мовної політики держави.
3. Дайте оцінку державної підтримки українського книговидання та книгорозповсюдження.
4. Окресліть основні показники ефективності державної гуманітарної політики у мовленнєвій сфері.
5. Охарактеризуйте інституційну складову державної мовної політики.
6. Висвітліть основні складові програми “Українська книга”.
7. Чи в достатній мірі держава підтримує розвиток українських друкованих видань?

Теми рефератів

1. Особливості розвитку і функціонування української мови в Україні.
2. Проблема єдиної Православної помісної церкви у державній гуманітарній політиці України.
3. Державні програми функціонування і розвитку української мови.
4. Регіональні програми функціонування і розвитку української мови.

5. Проблеми та перспективи розвитку українського книговидання та книгорозповсюдження.

Тестові завдання

- I. На сьогоднішній день частка україномовних видань на книжковому ринку України становить:**
  - а) до 20 %;
  - б) від 20 до 30 %;
  - в) від 30 до 40 %;
  - г) від 40 до 50 %;
  - д) від 50 до 60 %;
  - е) понад 60 %.
- II. Визначити, яка стаття Конституції України закріплює за українською мовою статус державної:**
  - а) 10;
  - б) 15;
  - в) 32;
  - г) 34.

Література: основна [6; 17–19; 22; 49; 51];
додаткова [63; 64]

Тема 12. Управління освітою

1. Освіта у державній гуманітарній політиці.
2. Вищі, середні та професійно-технічні навчальні заклади у державній гуманітарній політиці України.
3. Освіта як механізм єдності гуманітарного простору України та інструмент захисту прав титульної нації.
4. Розвиток мережі навчальних закладів України.
5. Концепція розвитку національної освіти як інструменту єдності гуманітарного простору України.
6. Інституційне, кадрове, фінансове забезпечення галузі освіти.
7. Вивчення предметів духовно-морального спрямування в загальноосвітніх навчальних закладах.
8. Інтеграція України в європейський освітній простір. Глобалізаційні виклики в освітянській сфері.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть характерні особливості управління освітнім процесом в сучасній Україні.

2. Хто здійснює управління освітою в Україні?
3. Яку роль відіграють вищі навчальні заклади у державній гуманітарній політиці України?
4. Охарактеризуйте роль середніх навчальних закладів у державній гуманітарній політиці України.
5. Яким чином здійснюється інституційне забезпечення закладів освіти в Україні?
6. Назвіть основні джерела фінансування системи освіти в Україні.
7. Висвітліть особливості інтеграції України в європейський освітній простір.
8. Яким чином глобалізаційні виклики впливають на освітянську сферу?

Теми рефератів

1. Управління освітою в державній гуманітарній політиці України.
2. Діяльність центральних органів виконавчої влади України щодо управління освітою.
3. Діяльність місцевих органів виконавчої влади України щодо управління освітою.
4. Діяльність органів місцевого самоврядування України щодо управління освітою.
5. Концепція розвитку національної освіти як інструменту єдності гуманітарного простору України.
6. Фінансове забезпечення галузі освіти в Україні.

Тестові завдання

- I. Фінансове забезпечення галузі освіти в Україні здійснюється з:**
  - а) державного бюджету;
  - б) місцевих бюджетів;
  - в) спеціальних позабюджетних фондів;
  - г) правильні відповіді “а” і “б”;
  - д) правильні відповіді “б” і “в”;
  - е) правильні відповіді “а” і “в”;
  - є) усі відповіді правильні.
- II. Управління закладами освіти на місцевому рівні здійснюють:**
  - а) районні управління Міністерства освіти України;
  - б) органи місцевого самоврядування;
  - в) обидві відповіді правильні;
  - г) правильних відповідей немає.

Література: основна [6–8; 17–19; 37; 51]

Тема 13. Управління національним інформаційним простором

1. Державна інформаційна політика. Державні органи управління інформаційними процесами.
2. Державний контроль в інформаційному просторі.
3. Органи місцевого самоврядування у виробленні та реалізації інформаційного простору.
4. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування у виробленні та реалізації національної інформаційної політики.
5. Телерадіопростір. Національні інформаційні служби.
6. Технічні характеристики та технічний захист національного інформаційного простору.
7. Задоволення інформаційних запитів і потреб титульної нації.
8. Зовнішні інформаційні впливи та їхня локалізація.
9. Забезпечення єдності національного інформаційного простору.
10. Державний, регіональний та муніципальний контроль за якісними і кількісними показниками інформаційного простору.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте найбільш типові особливості конструювання національного інформаційного простору.
2. Розкрийте особливості єдності національного інформаційного простору та інформаційних процесів у регіонах.
3. Розкрийте сутність поняття “телерадіопростір”.
4. Визначте особливості аналізу кількісних та якісних параметрів телерадіопростору України.
5. Назвіть основні критерії ефективності та практичної значущості управління та регулювання телерадіопростору України.
6. Які державні органи здійснюють управління інформаційними процесами в Україні?
7. Хто здійснює державний контроль в інформаційному просторі?
8. Висвітліть особливості взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування у виробленні та реалізації національної інформаційної політики.
9. Чи здійснюється задоволення інформаційних запитів і потреб титульної нації?
10. Яким чином здійснюється забезпечення єдності національного інформаційного простору?

Теми рефератів

1. Державна інформаційна політика в Україні: проблеми та перспективи розвитку.
2. Єдність національного інформаційного простору та інформаційні процеси у регіонах.
3. Управління національним інформаційним простором в Україні.
4. Проблеми задоволення інформаційних запитів та потреб титульної нації в Україні.
5. Державний контроль за кількісними та якісними показниками інформаційного простору.
6. Муніципальний контроль за кількісними та якісними показниками інформаційного простору.

Тестові завдання

I. Метою державної гуманітарної політики в інформаційній сфері є:

- а) поглиблене вивчення теоретичних засад та практичних механізмів державного управління інформаційним простором, процесами та подіями як на загальнонаціональному, так і регіональному рівнях, шляхів їхньої оптимізації;
- б) вивчення найбільш ефективних моделей державного управління інформаційною сферою, що тісно взаємопов'язано з необхідністю здійснення державою цілісної системної політики у соціальній, економічній, гуманітарній, оборонно-безпековій, міжнародній сферах;
- в) вивчення особливостей реалізації політики органів державного управління та місцевого самоврядування України щодо розвитку інформаційної сфери;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні.

II. Розробляють концепції державної гуманітарної політики у сфері ЗМІ:

- а) Комітет у справах свободи слова та інформації Верховної Ради України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Головна інформаційна служба Секретаріату Президента України;
- г) Державний комітет з питань телебачення та радіомовлення;

- д) Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення;
- е) правильні відповіді "а" і "б";
- є) правильні відповіді "в" і "г";
- ж) усі відповіді правильні;
- з) ваш варіант.

Література: основна [1; 6; 8; 12; 17–20; 26; 27; 31; 51]

Тема 14. Церква в гуманітарному просторі держави та створення Єдиної Православної помісної церкви як виклик часу

1. Церква та релігійні організації у національному гуманітарному просторі.
2. Тоталітарні секти. Ісламська ідентичність.
3. Міжконфесійні конфлікти. Міжконфесійний та екуменічний діалог.
4. Проблема єдиної Православної помісної соборної церкви.
5. Діяльність УПЦ (МП), УАПЦ, УПЦКП, УГКЦ.
6. Взаємини православних церков України з Московським та Константинопольським патріархатами.
7. Державна політика та позиція місцевих органів влади щодо православних церков України.
8. Повернення церквам та релігійним організаціям майна та культових споруд.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте проблему єдиної Православної помісної церкви у державній гуманітарній політиці України.
2. Визначте особливість статусу православ'я в єдиному гуманітарному просторі України.
3. Визначте місце і роль держави у системі міжконфесійного та екуменічного діалогу.
4. Назвіть основні види тоталітарних сект.
5. Що таке ісламська ідентичність?
6. Які основні християнські конфесії в Україні ви знаєте?
7. У чому полягає сутність міжконфесійних конфліктів?

8. Покажіть масштаби повернення церквам і релігійним організаціям майна та культових споруд.

Теми рефератів

1. Церква та релігійні організації в єдиному гуманітарному просторі України.
2. Проблема створення єдиної Православної помісної церкви в Україні як виклик часу.
3. Взаємини православних церков в Україні з Московським патріархатом.
4. Взаємини православних церков в Україні з Константинопольським патріархатом.
5. Взаємини православних церков в Україні з іншими релігійними організаціями.
6. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування в Україні з релігійними організаціями.

Тестові завдання

I. Чисельність віруючих УПЦ (МП), УАПЦ, УПЦКП, УГКЦ на сьогодні становлять:

- а) понад 50 % населення України;
- б) понад 60 % населення України;
- в) понад 70 % населення України;
- г) понад 80 % населення України.

II. Греко-католицька церква є найбільш поширеною в:

- а) Чернівецькій області;
- б) Рівненській області;
- в) Тернопільській області;
- г) Львівській області;
- д) Івано-Франківській області.

Література: основна [6; 8; 10; 15; 17–19; 40; 44; 51; 56];
додаткова [58; 59]

Тема 15. Засади та механізми інтеграції національних меншин в єдиний гуманітарний простір України

1. Репатріація та адаптація. Органи державного управління інтеграцією національних меншин України.
2. Представницькі органи національних меншин. Меджліс. Курултай.

3. Проблема статусу російської мови. Загальнодержавні адаптаційні програми.
4. Задоволення мовних, культурних, освітніх, політичних потреб меншин.
5. Етнічні спільноти регіонів та їхня інтеграція в гуманітарні процеси.
6. Залучення зовнішніх ресурсів до інтеграції національних меншин України.
7. Міжнародний моніторинг становища національних меншин України.

Питання для самоконтролю

1. Що таке репатріація?
2. Розкрийте сутність та зміст поняття “адаптація”.
3. Які органи державного управління України займаються інтеграцією національних меншин?
4. Назвіть основні представницькі органи національних меншин в Україні.
5. Охарактеризуйте вплив міграційних процесів в єдиному гуманітарному просторі України.
6. Розкрийте основні шляхи взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування при виробленні та реалізації програм репатріації та адаптації національних меншин.
7. Виділіть основні принципи та механізми інтеграції національних меншин у єдиний гуманітарний простір України, її складові.
8. Чи задовольняються в достатній мірі мовні та культурні права національних меншин в Україні?

Теми рефератів

1. Засади та механізми інтеграції національних меншин в Україні.
2. Роль органів державного управління в справах інтеграції національних меншин.
3. Діяльність органів місцевого самоврядування в справах інтеграції національних меншин.
4. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування АРК з представницькими органами кримськотатарського народу.
5. Проблема фінансування інтеграції національних меншин в єдиний гуманітарний простір України.

Тестові завдання

I. Меджліс є представницьким органом в Україні:

- а) гагаузів;
- б) кримських татар;
- в) євреїв;
- г) казанських татар.

II. Зовнішніми ресурсами, що залучаються до інтеграції національних меншин України є:

- а) кошти міжнародних організацій;
- б) кошти благодійних організацій;
- в) кошти благодійних фондів;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

Література: основна [2; 8; 16–19; 39; 41; 51]

Тема 16. Узгодження позицій та інтересів регіонів і центру

1. Реалізація державної мовної політики у регіоні та її особливості.
2. Управління освітою у регіоні.
3. Фінансове та кадрове забезпечення державної освітянської політики на регіональному рівні.
4. Реалізація державної мовної політики в інформаційному просторі регіону.
5. Шляхи оптимізації вироблення та реалізації регіональної освітянської політики. Інформаційна політика у регіоні.
6. Управління культурними процесами у регіоні.
7. Кадрове та фінансове забезпечення культурних процесів регіону.
8. Регіональні особливості національних культурних процесів.
9. Формування регіональних культурних програм. Охорона національної культурної спадщини у регіоні.
10. Церква та релігійні організації у гуманітарному просторі регіону.
11. Взаємодія органів державного управління, місцевого самоврядування та самоорганізації населення з церквою та релігійними організаціями.

12. Нормативна база діяльності церкви та релігійних організацій регіону. Діяльність УПЦ, УАПЦ, УПЦКП, УГКЦ у регіонах.
13. Церква та релігійні організації у культурно-духовному житті регіону.
14. Управління та регулювання інтеграції етнічних спільнот у регіональні процеси.
15. Представницькі органи етнічних спільнот та їхнє місце у соціальному, культурному та політичному житті регіону. Регіональні етнічні особливості.
16. Управління адаптацією етнічних спільнот в українські соціокультурні процеси в АРК. Регіональні адаптаційні програми.

Питання для самоконтролю

1. Дайте оцінку пріоритетного напрямку використання бюджетних ресурсів при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики України на регіональному рівні.
2. Охарактеризуйте взаємодію центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо залучення додаткових позабюджетних коштів у гуманітарну сферу.
3. Яким чином здійснюється управління освітою в регіонах?
4. Дайте оцінку розподілу і делегуванню повноважень при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
5. Назвіть основні напрями використання ресурсів при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики на регіональному рівні.
6. У чому полягають регіональні особливості національних культурних процесів?
7. Назвіть необхідні передумови ефективного використання ресурсів при виробленні та реалізації державної гуманітарної політики на регіональному рівні.
8. З'ясуйте особливості взаємодії єдиного гуманітарного простору України та регіональних гуманітарних процесів.
9. Дайте оцінку гуманітарних позицій регіональних еліт, засадам та механізмам їх узгодження.
10. Проаналізуйте нормативну базу діяльності церкви та релігійних організацій регіону.
11. Яку роль відіграють церква та релігійні організації у гуманітарному просторі регіону?

12. Охарактеризуйте територіальні особливості організації державної гуманітарної політики.
13. Висвітліть концепцію державно-церковних відносин в Україні та її місце у єдиному гуманітарному просторі України на регіональному рівні.
14. Вкажіть можливі шляхи узгодження позицій регіональних еліт в єдиному гуманітарному просторі України.
15. Назвіть основні регіональні адаптаційні програми.
16. Охарактеризуйте взаємодію органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та самоорганізації населення у формуванні єдиного гуманітарного простору.

Теми рефератів

1. Проблеми узгодження позицій та інтересів регіонів і центру в сучасній Україні.
2. Гуманізація та гуманітаризація освітянського процесу в регіоні.
3. Фінансове забезпечення державної освітянської політики на регіональному рівні.
4. Взаємодія органів державного управління з релігійними організаціями на регіональному рівні.
5. Проблема взаємодії органів місцевого самоврядування та самоорганізації населення з релігійними організаціями.
6. Місцеві органи влади як об'єкти та суб'єкти державної гуманітарної політики.

Тестові завдання

- I. Визначити, у яких регіонах України російська мова є офіційною:**
  - а) Автономна Республіка Крим;
  - б) Донецька область;
  - в) Харківська область;
  - г) Луганська область;
  - д) м. Севастополь.
- II. Визначити, у якому з регіонів України значна частина українців є віруючими римо-католицької церкви:**
  - а) Волинська область;
  - б) Львівська область;
  - в) Закарпатська область;
  - г) Івано-Франківська область.

Література: основна [2; 6; 8–10; 17–19; 39–41; 45–48; 51; 56]

Змістовий модуль IV. Світовий досвід державної гуманітарної політики

Тема 17. Освітянська, мовна та інформаційна політика у державах світу

1. Мовна політика у державах світу. Забезпечення державного статусу мов титульних націй.
2. Управління освітою в державах СНД, США, Канаді.
3. Досвід ЄС у сфері освіти.
4. Освіта в країнах третього світу: спроба гуманітарної революції.
5. Болонський процес.
6. Управління та регулювання інформаційними процесами та простором у державах світу.
7. Державні та місцеві мовні процеси. Мовлення.
8. Глобалізаційні виклики державній політиці в освітянській, інформаційній, мовній сферах та управлінські практики адекватного та оперативного реагування.

Питання для самоконтролю

1. Визначте особливості зарубіжного досвіду вироблення та реалізації державної гуманітарної політики.
2. Розкрийте сутність мовної політики в державах світу.
3. У чому полягають особливості реалізації державної інформаційної політики в країнах Європи та Північної Америки?
4. Висвітліть особливості розвитку державної інформаційної політики в країнах СНД.
5. Яким чином здійснюється забезпечення державного статусу мов титульних націй у країнах ЄС?
6. Дайте порівняльну характеристику забезпечення державного статусу мов титульних націй у країнах ЄС та СНД.
7. Що таке Болонський процес?
8. Висвітліть особливості впровадження норм Болонського процесу на території України.
9. Яким чином побудована система освіти в країнах третього світу?
10. Виділіть специфічні риси управління освітньою політикою в США.

Теми рефератів

1. Зарубіжний досвід вироблення та реалізації державної гуманітарної політики.
2. Забезпечення державного статусу мов титульних націй у країнах ЄС.
3. Державна гуманітарна політика в країнах пострадянського простору.
4. Державна мовна політика в країнах пострадянського простору.
5. Державна гуманітарна політика в країнах Азії та Африки.
6. Сутність Болонського процесу та особливості його впровадження в Європі та Україні.

Тестові завдання

I. Міжнародне співробітництво України в інформаційній сфері здійснюється:

- а) через періодичні видання ООН;
- б) через міжнародні приватні періодичні видання та телеканали;
- в) через мережу Інтернет;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

II. Державною мовою в Канаді є:

- а) англійська мова;
- б) французька мова;
- в) німецька мова;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

Література: основна [6; 8; 17–19; 42; 45–48; 51]

Тема 18. Діяльність у сфері культури у державних політиках світу

1. Культурна політика у державах світу.
2. Засади та механізми зарубіжних державних культурних політик.

3. Інституційне, кадрове, фінансове забезпечення діяльності у сфері культури.
4. Особливості вироблення та реалізації політики у галузі культури на пострадянському просторі.
5. Діяльність у сфері культури в державах ЄС.
6. Конструювання культурної ідентичності у США та Канаді.
7. Теорія “плавильного казана” та її банкрутство.
8. Регламентування культурної політики у Китаї. Концепції полікультуралізму.

Питання для самоконтролю

1. Яким чином здійснюється діяльність у сфері культури в країнах СНД?
2. Охарактеризуйте культурні процеси в країнах Азії.
3. У чому полягають особливості державної культурної політики в країнах Близького Сходу?
4. Яким чином здійснюється інституційне забезпечення діяльності у сфері культури в країнах ЄС?
5. Висвітліть характерні риси кадрового забезпечення державної культурної політики в країнах СНД.
6. Вкажіть основні джерела фінансування культурної сфери в провідних країнах світу.
7. Яким чином здійснюється фінансування культурної сфери в Російській Федерації?
8. У чому полягає сутність теорії “плавильного казана”?

Теми рефератів

1. Діяльність у сфері культури у державних політиках країн світу.
2. Культурна політика в країнах Європи.
3. Культурна політика в країнах СНД.
4. Культурна політика в країнах Європи та СНД: порівняльна характеристика.
5. Конструювання культурної ідентичності у США та Канаді.
6. Культурна політика в країнах Азії, Африки та Латинської Америки.

Тестові завдання

I. Теорія “плавильного казана” є поширеною в:

- а) США;
- б) Канаді;

- в) Великій Британії;
- г) Південно-Африканській республіці;
- д) Бразилії;
- е) Франції.

II. Культурна політика, яка проводилася в Китаї Мао Цзедуну у другій половині 60-х років XX ст., отримала назву:

- а) “культурний прорив”;
- б) “культурна ізоляція”;
- в) “культурна революція”;
- г) “великий стрибок”.

Література: основна [2; 6; 8; 17–19; 45–48; 51]

Тема 19. Інтеграція національних меншин у державах світу

1. Засади та механізми зарубіжних державних політик щодо національних меншин.
2. Інституційне, кадрове, фінансове забезпечення діяльності у сфері інтеграції національних меншин. Національні автономії.
3. Інтеграція іммігрантів у гуманітарний простір держав світу.
4. Національна політика у країнах СНД.
5. Досвід ЄС, США та Канади у сфері інтеграції національних меншин.
6. Азійська практика розв’язання національних проблем.
7. Національні меншини. Права автохтонного населення. Резервації.
8. Взаємодія федеральних та муніципальних органів з представницькими органами автохтонного населення.
9. Етнонаціональні конфлікти та практики їхньої локалізації у гуманітарній сфері.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають основні засади зарубіжних державних політик щодо національних меншин?
2. Розкрийте основні механізми зарубіжних державних політик щодо національних меншин.
3. Які ви знаєте форми національних автономій на пострадянському просторі?
4. Назвіть національні автономії в Російській Федерації.

5. Які автономні утворення існують у державах ЄС?
6. Проаналізуйте особливості реалізації національної політики в країнах СНД.
7. Яким чином здійснюється інтеграція національних меншин у США?
8. Дайте визначення поняття “резервація”.
9. Розкрийте сутність міжнаціональних (міжетнічних конфліктів).
10. Назвіть основні шляхи подолання міжетнічних (міжнаціональних) конфліктів.

Теми рефератів

1. Особливості інтеграції національних меншин у державах світу.
2. Засади та механізми зарубіжних державних політик щодо національних меншин.
3. Проблеми інтеграції національних меншин у країнах Європи.
4. Особливості інтеграції національних меншин у країнах СНД.
5. Національні автономії на пострадянському просторі.
6. Азійська практика розв’язання національних проблем.

Тестові завдання

I. Основними формами національних автономій на пострадянському просторі є:

- а) автономна республіка;
- б) автономна область;
- в) автономний округ;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Під міжетнічним конфліктом розуміють:

- а) форму міжгрупового конфлікту, в якому групи з протилежними інтересами розрізняються за етнічними ознаками;
- б) різновид міжгрупового соціального конфлікту, коли через протиставлення за етнічною ознакою “своїх” та “чужих” відбувається поляризація інтересів та виникає стан відкритого чи прихованого протистояння;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література: основна [2; 6; 8; 10; 17–19; 47; 51]

Тема 20. Узгодження гуманітарної позиції центру та інтересів регіонів

1. Регіональні еліти та їх місце в гуманітарному просторі держав світу.
2. Особливості узгодження позицій регіональних еліт.
3. Засади та механізми урахування позицій регіональних еліт у державній гуманітарній політиці.
4. Процеси інтеграції, адаптації та самореалізації регіональних еліт в єдиному гуманітарному просторі держави.
5. Регіональний сепаратизм, засади та механізми його локалізації у державній політиці.
6. Залучення регіональних еліт до державотворчих процесів. Регіональна автономізація.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте зарубіжний досвід узгодження гуманітарної позиції центру та інтересів регіонів.
2. Розкрийте механізми узгодження гуманітарної позиції центру та інтересів регіонів у країнах СНД.
3. Висвітліть особливості узгодження позицій центру та регіональних еліт в країнах Європи.
4. Яким чином здійснюється узгодження позицій центру та регіональних еліт у країнах СНД?
5. Що таке регіональний сепаратизм?
6. Назвіть основні центри регіонального сепаратизму в країнах Європи.
7. У чому полягають особливості регіонального сепаратизму в країнах пострадянського простору?
8. Якими методами можна локалізувати та подолати регіональні сепаратистські рухи?

Теми рефератів

1. Узгодження гуманітарної політики центру та інтересів регіонів у країнах ЄС.
2. Узгодження гуманітарної політики центру та інтересів регіонів на пострадянському просторі.
3. Узгодження гуманітарної політики центру та інтересів регіонів у країнах Європи та СНД: порівняльна характеристика.
4. Регіональний сепаратизм та особливості його локалізації в державній регіональній політиці.

5. Проблема залучення регіональних еліт до державотворчих процесів у країнах Європи.
6. Залучення регіональних еліт до державотворчих процесів у країнах СНД.

Тестові завдання

- I. Самопроголошена республіка Нагірний Карабах офіційно перебуває в складі:**
  - а) Грузії;
  - б) Вірменії;
  - в) Азербайджану;
  - г) Російської Федерації;
  - д) Туреччини.
- II. Основними центрами регіонального сепаратизму в країнах Європи є:**
  - а) Балканський півострів;
  - б) Іспанія;
  - в) Великобританія та Північна Ірландія;
  - г) правильні відповіді “а” і “б”;
  - д) правильні відповіді “б” і “в”;
  - е) правильні відповіді “а” і “в”;
  - є) усі відповіді правильні.

Література: основна [6; 8; 17–19; 39; 44; 47; 51; 53];
додаткова [73; 74]

Тема 21. Зарубіжний досвід взаємодії держав з церквою та релігійними організаціями

1. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування з церквами та релігійними організаціями у державах світу.
2. Позиції церкви у державах ЄС.
3. Православні церкви на пострадянському просторі. Російська православна церква (РПЦ) та її стосунки з православними церквами інших держав СНД.
4. Грузинська православна церква.
5. Православні церкви балканських країн: Болгарії, Македонії, Румунії, Сербії, Чорногорії.
6. Державний статус Елладської православної церкви.

7. Константинопольська патріархія у світовому православному просторі. Православні патріархії.
8. Місце православних церков у суспільно-політичному житті та гуманітарних процесах.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть характерні особливості зарубіжного досвіду взаємодії держав з церквою та релігійними організаціями.
2. Які позиції католицької церкви в державах ЄС?
3. Охарактеризуйте вплив православних церков на державну політику в країнах Європи.
4. Який вплив мають протестантські церкви на державну гуманітарну політику в країнах Європи?
5. Назвіть основні помісні православні церкви.
6. Які взаємини мають УПЦ КП та УАПЦ з Московським та Константинопольським патріархатами?
7. У якій країні перебуває Олександрійський патріархат?
8. Охарактеризуйте місце православних церков у суспільно-політичному житті та гуманітарних процесах зарубіжних країн.

Теми рефератів

1. Зарубіжний досвід взаємодії держав з церквою та релігійними організаціями.
2. Особливості взаємодії держав з церквою та релігійними організаціями в країнах Європи.
3. Взаємодія держави з церквою та релігійними організаціями в Російській Федерації.
4. Взаємодія держави з церквою та релігійними організаціями в Україні та Російській Федерації: порівняльна характеристика.
5. Православні церкви в країнах Балканського півострова.
6. Позиції церкви та релігійних організацій в країнах ЄС.

Тестові завдання

- I. **Визначити, які з православних церков Балканських країн не є канонічними?**
  - а) Болгарська;
  - б) Македонська;
  - в) Сербська;
  - г) Чорногорська;
  - д) Румунська.

II. Олександрійський патріархат православної церкви перебуває в:

- а) Єгипті;
- б) Ізраїлі;
- в) Сирії;
- г) Туреччині;
- д) Йорданії;
- е) Лівані.

Література: основна [1; 6; 8–10; 17–19; 45–48; 51; 52; 56]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Абрамов В. І.* Духовність суспільства: методологія системного вивчення. — К.: КНЕУ, 2004. — 236 с.
2. *Антонюк О. В.* Основи етнополітики: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2005. — 432 с.
3. *Бакуменко В. Д.* Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 328 с.
4. *Десятов Т. Мельниченко В.* Формування історичної свідомості громадян — важливий напрям роботи органів державної влади // АПВП. — 2004. — № 1. — С. 157–160.
5. *Дзоз В.* Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). — К., 2006. — 316 с.
6. *Жулинський М.* Заявити про себе культурою. — К.: Генеза, 2001. — 680 с.
7. *Журавський В. С.* Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. — К.: Ін юре, 2003. — 416 с.
8. *Звіряка А. І.* Досвід паспортизації об'єктів культурної спадщини Національного заповідника "Батьківщина Тараса Шевченка" // Праці НДППД. — К.: АртЕк, 2006. — Вип. 2. — С. 115–125.
9. *Здіорук С. І.* Завдання гуманітарної політики України в контексті сучасних політичних реалій // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки — 2005 / За ред. О. С. Власюка. — К.: Знання, 2005. — С. 372–390.
10. *Здіорук С. І.* Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття. — К.: Знання України, 2005. — 552 с.

11. *Зелений В.* Туризм як складова економічного розвитку малих історичних міст // Актуальні проблеми державного управління. Зб. наук. праць ДРІДУ НАДУ. — 2006. — Вип. 4 (26). — С. 247–254.
12. *Закон України* “Про Державний бюджет України на 2007 рік” від 19 груд. 2006 р. № 489-V // Урядовий кур’єр (далі УК). — 2006. — 23 груд. (№ 243) — С. 5–14.
13. *Збірка документів Ради Європи, ратифікованих Україною.* — К., 2006. — 496 с.
14. *Звернення Світового конгресу українців “Терор в Україні в тридцять роки ХХ століття”* від 19 квіт. 2005 р. // Бюлетень СКУ. — (весна — літо 2005). — № 3(3). — С. 6.
15. *Звернення Священного Синоду УПЦ до Президента України В. Ющенка* від 27 лют. 2007 р. № 199 // Церк. правосл. газета. — 2007. — № 7 (183). — С. 2–3.
16. *Зовнішня політика України: від романтизму до прагматизму.* — К., 2001.
17. *Експертна доповідь “Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2006 році”* (проект). — К., 2007. — 256 с.
18. *Іванівський В. В.* Телерадіопростір регіонів України: проблеми та перспективи розвитку на шляху до інформаційного суспільства // Вісн. Житомир. держуніверситету імені І. Франка. — 2007. — Вип. 31. — С. 16–20.
19. *Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення шкільних дисциплін у 2007/08 навчальному році* від 11.06.07 № 1/9–361 // Інформац. зб. МОН України. — 2007. — № 19–21. — С. 9–96.
20. *Інформаційні матеріали про роботу КМУ за дев’ять місяців 2005 р.* — 87 с.
21. *Комплексна програма “Молодь міста Києва на 2006–2008 роки”.* — К.: Головне упр. у справах сім’ї та молоді КМДА; ДІПСМ, 2005. — 56 с.
22. *Концептуальні засади вивчення предметів духовно-морального спрямування в загальноосвітніх навчальних закладах: Рішення колегії МОНУ* від 29 черв. 2006 р. // Практика управління закладом освіти. — 2006. — № 2. — С. 9–15.
23. *Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища:* Зб. офіц. док. / Упоряд. В. І. Фрич; Відпов. ред. В. М. Гарник. — К.: Істина, 2002.
24. *План заходів КМДА щодо реалізації Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року:* Затв. розпорядженням КМДА від 29 берез. 2007 р. № 359 // Хрещатик. — 2007. — 13 квіт. (54) — С. 12–13.
25. *Положення о Межнациональном совете при Совете Министров Автономной Республики Крым:* Утв. Постановлением СМ АРК от 25.08.98 г. № 235 // Депортовані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: Зб. док. (1998–2003). — К.: Абрис, 2004. — С. 7–9.
26. *Порядок використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті України для випуску книжкової продукції за програмою “Українська книга”:* Затв. Постановою КМУ від 21 берез. 2007 р. № 534 // Зб. ур. норм. актів України (далі ЗУНАУ). — 2007. — № 21–22. — С. 101–102.
27. *Постанова КМУ “Деякі питання порядку розповсюдження і демонстрування фільмів”* від 16 січ. 2006 р. № 20 // ЗУНАУ. — 2006. — № 7.
28. *Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програм у сфері культури”* від 24 верес. 2005 р. № 957 // ЗУНАУ. — 2006. — № 1.
29. *Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з відтворення культури національних меншин та фінансової підтримки газет мовами національних меншин”* від 30 листоп. 2005 р. № 1124 // ЗУНАУ. — 2006. — № 2.
30. *Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури, що належать до сфери управління МКТ”* від 27 верес. 2005 р. № 986 // ЗУНАУ. — 2006. — № 1.
31. *Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення і розповсюдження національних фільмів”* від 29 груд. 2005 р. № 1298 // ЗУНАУ. — 2006. — № 6.
32. *Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для збирання, оброблення та розповсюдження офіційної інформаційної*

- продукції” від 7 берез. 2007 р. № 414 // ДВУ. — 2007. — № 6(218). — С. 45–46.
33. *Постанова* КМУ “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки друкованих періодичних видань культурологічного та літературно-художнього напрямку” від 14 берез. 2007 р. — 2007. — № 445 // ДВУ. — № 6 (218). — С. 76.
  34. *Постанова* КМУ “Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки творчих спілок у сфері засобів масової інформації” від 7 берез. 2007 р. № 412 // ДВУ. — 2007. — № 6(218). — С. 44–45.
  35. *Постанова* КМУ “Про затвердження Порядку використання у 2007 р. субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для створення рекреаційних зон, меморіальних музейних комплексів, а також розвитку історико-культурних пам’яток і заповідників” від 1 берез. 2007 р. № 332 // ДВУ. — 2007. — № 5(217). — С. 74–75.
  36. *Постанова* КМУ “Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті України для випуску книжкової продукції за програмою “Українська книга” від 21 берез. 2007 р. № 534 // ЗУНАУ. — 2007. — № 21–22. — С. 101.
  37. *Постановление* СМ АРК “О ходе реализации Постановления Совета Министров Автономной Республики Крым от 27 августа 1997 г. № 260 “О программе развития сети образовательных учреждений, классов с украинским, крымскотатарским языками обучения, школ и классов с двумя языками обучения” от 27 октября 1998 г. № 323 // Депортировані кримські татари, болгари, вірмени, греки, німці: Зб. док. / Упоряд. Ю. Білуха, О. Власенко. — К.: Абрис, 2004. — С. 6.
  38. *Распоряжение* СМ АРК “Об утверждении состава организационного комитета по подготовке и проведению на территории Автономной Республики Крым мероприятий, посвященных увековечению памяти жертв политических репрессий и голодоморов в Украине” № 699-р от 22 ноября 2006 // Сб. норм.-прав. актов АРК. — 2007. — № 11. — Ст. 1142.
  39. *Котигоренко В.* Етнічні конфлікти і протистояння в сучасній Україні: політологічний концепт. — К.: Світогляд, 2004. — 722 с.
  40. *Кувєда В.* Міфологічні джерела української етнокультурної моделі: психологічний аспект. — Донецьк: УКЦ, Дон. від. НТШ, 2007. — 264 с.
  41. *Лойко Л. І.* Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність. — К.: Фоліант, 2005. — 634 с.
  42. *Міжнаціональні відносини і національні меншини України* / За ред. Р. Чілачави. — К.: Гол. спец. ред. літ. мовами нац. меншин, 2004.
  43. *Мисів Л.* Теоретико-методологічні підходи до вивчення проблем державного управління формуванням та розвитком духовних цінностей українського суспільства // Актуальні пробл. держав. упр.: Зб. наук. праць ДРІДУ НАДУ. — 2006. — Вип. 3(25). — С. 50–57.
  44. *Нагорна Л.* Національна ідентичність в Україні. — К., 2002. — 272 с.
  45. *Омельчук В.* Державна мовна політика та особливості її реалізації // Проблеми національної безпеки України в умовах сучасного розвитку України: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, МАУП, 15 верес. 2006 р.). — К., 2006. — С. 339–344.
  46. *Омельчук В.* Державна політика створення єдиного гуманітарного простору: зарубіжний досвід // Діалог цивілізацій, чи Четверта світова війна: Матеріали V всесв. конф. (Київ, 25 трав. 2006 р.). — К.: МАУП, 2007. — С. 273–283.
  47. *Омельчук В.* Державна політика щодо увічнення пам’яті жертв Голодомору як чинник становлення національної історичної пам’яті // Голодомор 1932–1933 років в Україні: каральні органи більшовицького режиму: Матеріали V міжн. наук. конф. (Київ, МАУП, 24 листоп. 2006 р.). — К., 2007. — С. 12–31.
  48. *Омельчук В. В.* Управління культурними процесами як чинник формування єдиного гуманітарного простору України // Концептуальні засади формування менеджменту в Україні: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 листоп. 2007 р.) — К., 2007. — С. 563–583.
  49. *Освіта* України 2005: Інформац.-аналіт. матеріали діяльності МОН України у 2005 році та головні завдання на 2006 рік. — К., 2006. — 150 с.
  50. *Основи* етнодержавознавства: Підручник / За ред. Ю. І. Римаценка. — К.: Либідь, 1997. — 656 с.
  51. *Попок А. А.* Закордонне українство як об’єкт державної політики. — К., 2007.

52. *Православ'я*: український вимір / За заг. ред. П. Ю. Сауха — К.: Кондор, 2004. — 384 с.
53. *Тертичка В. В.* Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. — К.: Основи, 2002. — 750 с.
54. *Україна*: стратегічні пріоритети. Аналітичні записки / За заг. ред. О. С. Власюка. — К.: НІСД, 2006. — 576 с.
55. *Чиж І. С.* Україна: шлях до інформаційного суспільства. — К., 2004. — 287 с.
56. *Шуба О. В.* Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). — К.: Криниця, 1999. — 324 с.

Додаткова

57. *Дани В. Н.* Державна політика: вступ до аналізу. — Одеса, 2005. — 504 с.
58. *Журнал* засідання Священного Синоду УПЦ КП від 13 грудня 2006 р. під головуванням Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета // Інф. бюл. УПЦ КП. — 2006. — № 12. — С. 7–10.
59. *Православні* духовні цінності в умовах глобалізму: Матеріали ІV Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 4 квіт. 2006 р.). — К.: МАУП, 2007.
60. *Пропозиції* Верховної Ради України до основних напрямів бюджетної політики на 2007 рік // Відом. ВР України. — 2006. — 6 жовт.
61. *Пропозиції* Президенту: нова хвиля реформ. — К., 2005. — 104 с.
62. *Результати* експертного опитування з питань гуманітарного розвитку України (квітень 2004 р., 100 експертів) // Проблеми і перспективи України: аналітичні матеріали / За заг. ред. В. М. Князева, Ю. П. Сурміна (кер. автор. кол.), Л. Г. Штики. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — С. 167–172.
63. *Рішення* ВР АРК “Про заходи щодо регулювання міжнаціональних відносин і реалізації програм соціально-економічного і національно-культурного розвитку раніше депортованих осіб і їхніх нащадків у Автономній Республіці Крим” від 26 квіт. 2000 р. № 1085–2/2000 // Депортовані кримські татари, болгары, вірмени, греки, німці: Зб. док. (1998–2003) / Упоряд. Ю. Білуха, О. Власенко. — К.: Абрис, 2004. — С. 189–191.
64. *Рішення* КСУ у справі за конституційним поданням 51 народно-го депутата України про офіційне тлумачення положень ст. 10

- Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України, м. Київ, 14 груд. 1999 р. № 10-рп/99. Справа № 1–6/99 // Рішення Конституційного Суду України. — К., 2006. — С. 122–131.
65. *Розпорядження* КМУ “Про затвердження плану заходів на 2006–2007 роки щодо реалізації Концепції державної політики в галузі культури” від 7 берез. 2006 р. № 126-р // ЗУНАУ. — 2006. — № 15.
66. *Указ* Президента України “Про заходи щодо вивчення та популяризації духовної спадщини Івана Франка” від 27 серпня 2006 р. № 727/2006 // ДВУ. — 2006. — № 16(204). — С. 11.
67. *Указ* Президента України “Про заходи щодо впорядкування забудови території та збереження історико-культурних територій і об'єктів в місті Києві” від 15 березня 2007 р. № 208/2007 // ДВУ. — 2007. — № 5(217). — С. 35.
68. *Указ* Президента України “Про координаційну раду з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–33 років в Україні” від 14 берез. 2007 р. № 207/2007 // ДВУ. — 2007. — № 5(217). — С. 34–35.
69. *Указ* Президента України “Про присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка” від 5 берез. 2007 р. № 181/2007 р. // ДВУ. — 2007. — № 5 (217). — С. 30.
70. *Указ* Президента України “Про проведення в Україні у 2007 році Року української книги” від 15 груд. 2006 р. № 1088/2006 // ДВУ. — 2006. — № 23–24 (211–212). — С. 47.
71. *Цветков В. В.* Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). — Харків: Право, 1996. — 164 с.
72. *Кіссе А. І.* Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз. — К.: Логос, 2006. — 380 с.
73. *Нижник Н. Р. Машков О. А.* Системний підхід в організації державного управління. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. — 160 с.
74. *Пал Л.* Аналіз державної політики: Пер. з англ. — К.: Основи, 1999.
75. *Яблоновська Н. В.* Етнічна преса Криму: історія та сучасність. — Сімферополь: Крим. навч.-пед. держ. в-во, 2006. — 312 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Державна гуманітарна політика”	8
Зміст самостійної роботи дисципліни “Державна гуманітарна політика”	10
Список літератури	49

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп’ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

Зам. № ВКЦ-4405

Формат 60 84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*